

соціальних наслідків психологічної проблеми, погіршення матеріального становища, біхевіоральних проблем; корекція взаємовідносин у ситуації конфлікту з батьками, вчителями, однолітками.

Організація корекційно-педагогічної роботи з підлітками, що потребують особливої уваги, передбачає врахування цілої низки принципів, а саме: поваги до особистості дитини в поєднанні з вимогливістю до неї; опори на позитивне в дитині; гуманістичної спрямованості корекційних дій; системності, врахування індивідуальних та вікових особливостей, комплексного застосування корекційних методів та прийомів; інтеграції зусиль близького соціального оточення дитини.

Усе вище сказане, дає підстави зробити висновок, що в сучасній педагогічній науці соціально-педагогічна корекція як напрям діяльності соціального педагога залишається не достатньо вивченою. Потребують подальшого аналізу форми корекційного впливу, технології корекційної роботи з різними категоріями дітей та підлітків.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бурменская Г.В. Возрастно-психологическое консультирование. Проблемы психического развития детей / Г.В. Бурменская, О.А. Караванова, А.Г. Лидерс. – М.: МГУ, 1990. – 134 с.
2. Гончаренко С.У. Український педагогічний словник / С.У. Гончаренко – К.: Либідь, 1997. – 376 с.
3. Кочетов А.И. Перевоспитание подростков / А.И. Кочетов. – М.: Педагогіка, 1997. – 120 с.
4. Наказ Міністерства освіти України «Про затвердження Положення про психологічну службу системи освіти України» від 3.05.1999р. [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://www.osvita.irpin.com/viddil/v5/d65.htm>.
5. Окушко Т.К. Соціально-педагогічні умови корекції девіантної поведінки підлітків у позашкільних навчальних закладах / Тетяна Костянтинівна Окушко: Автореф. дис....канд. пед. наук зі спеціальності 13.00.05 – соціальна педагогіка. – К., 2009. – 20 с.
6. Психологічна енциклопедія /автор-упорядник О.М. Степанов. – К.: «Академвидавни-цтво», 2006. – 424 с.
7. Семігіна Т. Словник із соціальної політики / Тетяна Семігіна. – К.: Видавничий дім «Києво-Могилянська Академія», 2001.- 208 с.
8. Соціальна педагогіка: словник-довідник / За заг. ред. Т.Ф.Алексєнко. – Вінниця: Планер, 2009. – 542 с.
9. Социальная работа : учебник для студентов / Под общей ред. проф. В.И.Курбатова. – Ростов-на Дону: Феникс, 1999. – 576 с.
10. Тюття Л.Т. Соціальна робота (теорія і практика): навч. посіб. для студентів вищих навчальних закладів / Л.Т. Тюття, І.Б.Іванова. – К.: ВМУРОЛ «Україна», 2004. – 408 с.
11. Bandura A. Principles of Behavior Modification. N.Y., 1969. – 677 p.
12. Dollard J., Miller N.E. Personality and Psychotherapy. N.Y., 1950. – 488 p.

УДК 378.14 (477)

СПЕЦИФІКА НАВЧАЛЬНИХ ПРОЦЕСІВ ВНЗ УКРАЇНИ В УМОВАХ ЄВРОПЕЇЗАЦІЇ

Іванова Л.С., к. філос. н., ст. викладач, Сласна О.В., викладач

Запорізький національний університет

Відокремлений структурний підрозділ Національний авіаційний університет

Слов'янський коледж НАУ. (ВСП НАУ СК НАУ)

У статті проаналізовані умови та фактори, що зумовлюють специфіку навчальних процесів у ВНЗ України. Описані нові тенденції, явища, процеси в системі вищої освіти в контексті європейської інтеграції. Вказані існуючі недоліки та вірогідні шляхи їх усунення.

Ключові слова: глобалізація, європеїзація, гуманізація освіти, науково-освітній простір, особистісна орієнтація освіти.

Иванова Л.С., Сласная Е.В. СПЕЦИФИКА УЧЕБНЫХ ПРОЦЕССОВ ВУЗОВ В УСЛОВИЯХ ЕВРОПЕИЗАЦИИ / Запорожский национальный университет, Украина.

В статье проанализированы условия и факторы, которые обуславливают специфику учебных процессов в ВУЗах. Представлены новые тенденции, явления, процессы в системе высшего образования в контексте европейской интеграции. Указаны существующие недостатки и вероятные пути их ликвидации.

Ключевые слова: глобализация, европеизация, гуманизация образования, научно-образовательное пространство, личностная ориентация образования.

Ivanova L.S., Slasnaya O.V. A SPECIFIC OF EDUCATIONAL PROCESSES OIN HIGHER DUCATIONAL ESTABLISHMENTS OF UKRAINE IS IN THE CONDITIONS OF EVROPEIZACII / Zaporizhzhya national university, Separated structural department of National aviation university Slovyansk college of National aviation university (SSD NAU SC NAU), Ukraine.

Conditions and factors causing the specificity of educational processes in higher educational establishments of Ukraine are analyzed in the article. New tendencies, phenomena, processes in Ukrainian higher education are described in the context of European integration. Current disadvantages and possible ways of their elimination are specified.

Key words: globalization, eurointegration, humanization of education, scientific-educational area, personal oriented education.

Сутнісною ознакою XXI століття, яке щойно розпочало свій розгін, є глобалізаційна інтеграція. Вона невинно пов'язує не лише ринки та технології, а й держави-нації, демонструючи свій потужний вплив на життя людини й суспільства. Безсумнівним є те, що світ стає цілісним у фінансово-економічному, інформаційному та технологічному аспектах. Інтеграційні процеси охоплюють і культурно-духовну сферу, зокрема й освіту.

Мета статті полягає у наступному: виявити, в чому полягає специфіка навчальних процесів в галузі вищої освіти України, що були зумовлені євроінтеграційними процесами.

Згідно зі "Стратегією інтеграції України до Європейського Союзу", затвердженої наказом Президента України, поряд з іншими напрямками європейської інтеграції культурно-освітній займає особливе місце, зумовлене потенційною можливістю досягти вагомих успіхів у інтеграційному процесі саме тут. Він охоплює галузі середньої і вищої освіти, перепідготовку кадрів, науку, культуру, мистецтво, технічну і технологічну сфери.

Реформування системи вищої освіти України, її удосконалення і підвищення рівня якості є відмінною рисою, яка значною мірою обумовлюється процесами глобалізації та потребами формування позитивних умов для індивідуального розвитку людини, її соціалізації та самореалізації у цьому світі.

Справді потужним імпульсом європеїзації освіти України стала Болонська декларація (1999 р.). Згідно з цією угодою, євроінтеграція спрямована на консолідацію зусиль науковців та освітян для істотного підвищення конкурентоспроможності європейської науки й вищої освіти, а відтак їхньої ролі в розвитку та зміцненні стабільних, мирних і демократичних суспільств. Водночас створення європейського простору вищої освіти слугуватиме демократизації університетського життя, відкритості до співпраці та взаємному визнанню освітніх дипломів [1].

Основні цілі Болонського процесу зводяться до наступного:

- побудова Європейського простору вищої освіти як передумови розвитку мобільності громадян з можливістю їх працевлаштування;
- посилення міжнародної конкурентоспроможності як національних, так і в цілому Європейської систем вищої освіти;
- досягнення більшої сумісності та порівнянності систем вищої освіти;
- формування та зміцнення інтелектуального, культурного, соціального та науково-технічного потенціалу окремих країн та Європи у цілому;
- підвищення визначальної ролі університетів у розвитку національних та Європейських культурних цінностей;
- змагання з іншими системами вищої освіти за студентів, вплив, гроші та престиж.

Загалом визначальними критеріями освіти в рамках Болонського процесу є якість підготовки фахівців; зміцнення довіри між суб'єктами освіти; відповідність європейському ринку праці; мобільність; сумісність кваліфікації на вузівському та після-вузівському етапах підготовки; посилення конкурентоспроможності Європейської системи освіти [1].

Євроінтеграційні процеси актуалізують потребу в теоретичному осмисленні проблем конституювання європейського науково-освітнього простору, можливостей і перспектив входження в нього національного освітнього простору. Річ у тім, що європростір репрезентує, з одного боку, цивілізаційний рівень освіти, її відповідність вимогам суспільства знання, а з іншого – гуманістичні принципи західної цивілізації. Отож, європеїзація національного освітнього простору вимагає, по-перше, його

інформаційно-комп'ютерної модернізації, а по-друге – взаємоузгодження європейських світоглядних орієнтирів з національними духовними цінностями. Зазначені процеси диктують перш за все необхідність визначення, гармонізації та затвердження нормативно-правового забезпечення в галузі освіти з урахуванням вимог міжнародної та європейської систем стандартів та сертифікації.

В Україні, як і в інших розвинених країнах світу, вища освіта визнана однією з провідних галузей розвитку суспільства. Стратегічні напрямки розвитку вищої освіти визначені Конституцією України, Законами України "Про освіту", "Про вищу освіту", Національною доктриною розвитку освіти, указами Президента України, постановами Кабінету Міністрів України.

Основною метою державної політики в галузі освіти є створення умов для розвитку особистості і творчої самореалізації кожного громадянина України, оновлення змісту освіти та організації навчально-виховного процесу відповідно до демократичних цінностей, ринкових засад економіки, сучасних науково-технічних досягнень.

Пріоритетними напрямами державної політики щодо розвитку вищої освіти є:

- особистісна орієнтація вищої освіти;
- формування національних і загальнолюдських цінностей;
- створення для громадян рівних можливостей у здобутті вищої освіти;
- постійне підвищення якості освіти, оновлення її змісту та форм організації навчально-виховного процесу;
- запровадження освітніх інновацій та інформаційних технологій;
- формування в системі освіти нормативно-правових і організаційно-економічних механізмів залучення і використання позабюджетних коштів;
- підвищення соціального статусу і професіоналізму працівників освіти, посилення їх державної і суспільної підтримки;
- розвиток освіти, як відкритої державно-суспільної системи;
- інтеграція вітчизняної вищої освіти до європейського та світового освітніх просторів.

Ключова позиція реформування – це не уніфікація вищої освіти в Європі, а широкий доступ до багатоманітності освітніх і культурних надбань різних країн.

У системі української вищої освіти нині актуалізуються такі нові тенденції, явища, процеси, як: університетська автономія, академічна мобільність, подвійний диплом, Європейська система перезарахування (трансферту) кредитів (ECTS), нові професійні освітні стандарти, моніторинг якості освіти, рейтинги ВНЗ, оновлення змісту навчання (перегляд і модернізація програм, навчальних матеріалів, літератури, засобів навчання; розробка і впровадження нових навчальних дисциплін із перспективних наукових напрямів, насамперед міжгалузевих та прикладних); комп'ютеризація навчання та управління; синтез науки та освіти; виконання наукових проєктів; система Грантів; приватна освіта; конкуренція і конкурентоспроможність ВНЗ різних форм власності; модернізація стратегії і тактики навчально-виховного процесу (побудова його на засадах вільної творчої освіти (Liberal Arts Education), варіантність і свобода вибору у побудові індивідуальної навчальної програми, вибіркові дисципліни, сертифікатні програми, одержання додаткової спеціальності (major & minor), посилення творчої та самостійної складової навчання, демократизація навчання та управління, 100-бальна рейтингова система оцінювання знань студентів, рейтингова оцінка роботи викладача, стимулювання інноваційних методик і форм викладання та виховання; створення спеціальних інноваційно-освітніх центрів; демократизм у стосунках викладачів та студентів, посилення ролі студентського самоврядування); прозорість вступного тестування; відкрита виборність керівних посад в університеті (від ректора до завідувачів кафедр) та інші [8].

Розвиток сучасного наукового знання та науково-технічні досягнення суспільства обумовили специфіку навчального процесу ВНЗ, але передусім у напрямку його подальшої інформатизації та комп'ютеризації, що, у свою чергу, сприяє появі нових освітніх можливостей, нових перспективних форм, методів і засобів навчання, їх широкому впровадженню у навчально-науковий і виховний процес вищої школи. Так, у науково-педагогічній літературі періоду кінця ХХ - початку ХХІ століть з'явилися і дедалі більше актуалізуються такі нові поняття: дистанційна освіта, аудіовізуальні методики навчання, електронна (віртуальна) лекція (Е-лекція), електронний семінар (Е-семінар), електронна консультація (Е-консультація), електронні індивідуальні завдання, електронна навчальна гра, електронні ситуативні задачі, віртуальні навчальні програми; електронні посібники і підручники, електронне реферування, електронний проєкт; навчальні відеодемонстрації, відеоматеріали, відеоконференції; навчальне комп'ютерне моделювання, мережне навчання, Інтернет-освіта, Інтернет-освітні технології, віртуальний університет, безперервне навчання тощо [4; 7].

Методологія, методичний апарат та дидактичний інструментарій сучасної вищої школи модернізується шляхом прогресивних нововведень, покликаних забезпечити всебічну підготовку висококваліфікованого

і конкурентоспроможного спеціаліста на рівні сучасних вимог. Головною метою цих нововведень є підвищення якості української вищої освіти, наближення її рівня до європейських вимог і стандартів.

Одже, сьогодні Болонська система стає реальним фактором діяльності ВНЗ України. Є певні досягнення, але є й суттєві проблеми, без усунення яких говорити про дієвість нової системи досить проблематично.

Проблемні питання виникають при адаптації нашої системи освіти до так званої європейської кредитно-модульної системи. Десятки ВНЗ України впроваджують цю систему. Але з упевненістю можна констатувати, що реальністю здебільшого стало лише застосування модульно-рейтингової системи оцінювання знань, яка, до речі, в наших ВНЗ використовується задовго до Болонської декларації.

У контексті Болонського процесу потребує упорядкування законодавчо визначених в Україні чотирьох освітньо-кваліфікаційних рівнів підготовки фахівців відповідно до потреб ринку праці: молодший спеціаліст, бакалавр, спеціаліст, магістр.

Виникають питання щодо мобільності студентів і викладачів у європейському просторі. Ця мобільність серед українців і сьогодні добре поширена, хоча й одностороння. Десятки тисяч наших дітей і молоді навчаються за кордоном. Вітчизняні вчені, а це теж тисячі, успішно працюють в інших країнах. Проте є проблема збереження та повернення до України власного інтелектуального потенціалу, наших учених. Ми продовжуємо втрачати свої інтелектуальні ресурси і готувати кадри для розвинених країн.

Нагальною є зміна структури навчального процесу в бік зменшення аудиторного навчання і збільшення самостійного навчання студентів та індивідуальної роботи. Одночасно це потребує й істотного коригування сутності, змісту і технологій навчально-методичного забезпечення. Те, що відбувається у нас під гаслом новацій у вигляді дистанційної чи якоїсь кореспондентської форми навчання, інколи і вже випробуваної заочної, дискредитує нашу вищу освіту, знижує її якість і авторитет як в Україні, так і поза її межами.

Потребує невідкладного, в тому числі і законодавчого, врегулювання структура вищих навчальних закладів. Сьогодні в Україні відбувається малообгрунтоване нагромадження закладів різних форм і статусів: училища, технікуми, коледжі, інститути, академії, університети та ще й різних форм власності.

Слабкою ланкою роботи залишається фінансування. Мізерні кошти і застаріла матеріальна база – це нинішні складові буття нашої вищої школи. Не можна серйозно говорити про прорив у проведенні занять, якщо у розпорядженні факультету знаходяться 1-2 сучасних мультимедійних апарата. ВНЗ потребують більшого насичення комп'ютерною та мультимедійною технікою, сучасними лабораторіями. Доцільно розробити перспективний план оновлення науково-дослідної бази. Щоб таке планування не перетворилося на фікцію, необхідно три умови: по-перше, в перспективному плані слід чітко визначити актуальні завдання першого, другого та наступних етапів; по-друге, погодити і затвердити план у міністерстві, з метою надання йому чинності організаційно-правового документу; по-третє, домогтися безумовного фінансування державою зазначених проєктів в обсягах, передбачених планом.

Відносно організації праці викладача, то сьогодні найбільш гострим питанням залишається його перевантаження, яке не сприяє покращенню якості навчального процесу і роботі над підвищенням науково-методичного рівня. Вирішення проблеми не потребує якихось нових досліджень, чи проведення експериментів. Якщо звернутися до досвіду західноєвропейської чи американської освітніх систем, то в них досить чітко означено змістовні й часові можливості діяльності викладачів. Слід також враховувати, що Болонська система потребує збільшення витрат на розробку методичних матеріалів, облік та контроль навчання, ведення необхідної документації тощо. Розв'язання цієї частини проблеми залежить від створення відповідного програмного та технічного забезпечення, яке б звело до мінімуму рутинну роботу. Доцільно також зменшити кількість студентів у навчальних групах. Наукові дослідження свідчать, що ефективна комунікація відбувається тоді, коли у групах перебуває до 10-ти учасників. Це підтверджується багаторічною практикою проведення семінарів. Очевидно, що здійснити такий перехід водночас, якщо група складається з 25 студентів неможливо. Проте це можна зробити поступово, чи, принаймні, ввести поділ групи на найбільш значимих заняттях курсу.

Отже, Болонський процес – це засіб переведення європейської освіти на якісно новий рівень з метою надати їй привабливості, якості, мобільності, неперервності. Якщо майбутнє України пов'язане з Європою та прогресом, то ми повинні впроваджувати його не тільки формальну, але й сутнісну сторону. Свідченням цього є розробка необхідної документації, започаткування навчання за новою системою на молодших курсах, розробка і втілення в життя прогресивних навчальних методик, проведення новітніх досліджень, встановлення зв'язків із західноєвропейськими вищими навчальними закладами.

Аналіз проблем, пов'язаних з переходом на нову систему освіти, свідчить, що вони виходять за межі регіону. Їхня суть полягає в тому що: впровадження нової системи потребує значного фінансового забезпечення, кардинального оновлення матеріально-технічної бази вузів, формування нової організаційної структури, спроможної проводити навчальний процес і забезпечити новітні наукові дослідження, створення і впровадження системи інформаційного забезпечення навчального процесу і

наукових досліджень, покращення кадрової політики, оптимізації роботи викладача і навчання студента. Без вирішення цих завдань український прорив у освіті та науці неможливий.

ЛІТЕРАТУРА

1. Програма дій щодо реалізації положень Болонської декларації в системі вищої освіти і науки України на 2004–2005 роки: Наказ № 49, 23.01.04р. // Освіта. – 2004. – 11 лютого. – № 8. – С. 6.
2. Загальноєвропейський досвід – досягнення цілей. – Комюніке Конференції Міністрів країн Європи, відповідальних за сферу вищої освіти «Загальноєвропейський простір вищої освіти – Досягнення цілей» м. Берген, 19-20 травня 2005 р. // Освіта України. – 2005. – 5 липня. – № 50. – С. 5.
3. В. Андрущенко. Педагогічна освіта України в стратегії Болонського процесу: Бесіда с ректором педагогічного університету ім. М. Драгоманова
4. Байденко В. Болонские реформы: некоторые уроки Европы // Высшее образование в России. – 2004. – № 2. – С. 14-19.
5. Боллобаш Я. Болонський процес: подолання стереотипів // Освіта України. – 2004. – 19 березня. – С. 5.
6. Економіка вищої освіти України: тенденції та механізми розвитку / За заг. ред. В. П. Андрущенка. - К.: Пед. преса, 2006. – С. 28.
7. Жовта І. Реформування вищої освіти і Болонський процес: Знайомство із шляхами реалізації в європейських країнах ідей та мети Болонського процесу // Освіта України. – 2003. – 09 грудня. – С. 3.
8. Журавський В.С. Підвищення рівня науково - методичного забезпечення вищої юридичної освіти – шлях до Європейської спільноти: Юридична освіта в Україні та Болонський процес // Юридический вестник. – 2003. – № 4. – С. 95–101.

УДК 070:17.023.31:37.011.33

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ТВОРЧОГО САМОВИЯВЛЕННЯ ОСОБИСТОСТІ СТУДЕНТА-ЖУРНАЛІСТА

Костюк В.В., к. пед.н., доцент

Запорізький національний університет

У статті подається визначення поняття "творче самовиявлення" на основі аналізу тлумачення означеного поняття філософами, психологами, педагогами. Вказуються основні шляхи, що сприяють творчому самовиявленню студента-журналіста у навчально-виховному процесі.

Ключові слова: творчість, самовиявлення, самореалізація, особистість, навчально-виховний процес, студенти-журналісти.

Костюк В.В. ТЕОРЕТИЧЕСКИЕ ОСНОВЫ ТВОРЧЕСКОГО САМОВЫРАЖЕНИЯ ЛИЧНОСТИ СТУДЕНТА-ЖУРНАЛИСТА / Запорожский национальный университет, Украина.

На основе анализа философами, психологами, педагогами понятия «творческое самовыражение» дается его определение. Называются основные направления творческого самовыражения студента-журналиста в учебно-воспитательном процессе.

Ключевые слова: творчество, самовыражение, самореализация, личность, учебно-воспитательный процесс, студенты-журналисты.

Kostyuk V.V. THEORITICAL BASICS OF THE CREATIVE EXPOSURE PERSONALITY STUDENT-JOURNALIST / Zaporizhzhya national university, Ukraine.

In the article determination of concept “creative exposure” is given on the basis of analysis of interpretation of the noted concept by philosophers, psychologists, teachers. Basic ways which are instrumental in the creative exposure of student-journalist in the educational process are specified.

Key words: creation, exposure, self-realization, personality, educational process, student-journalist.

Пошук нових парадигм реформування освіти, її моделей і технологій зумовлений загостренням психолого-педагогічних проблем, що потребують вирішення в епоху глобальних перетворень. Сучасний етап розвитку суспільства, акцентуація соціальної ролі особистості вимагають адекватних фундаментальних реформ у сфері професійної освіти, розкріпаченні ініціативи та соціальної активності людей, виховання у молодого покоління творчого мислення, гуманістичних цінностей. Тільки спеціаліст із ґрунтовними фаховими знаннями, високим рівнем культури конкурентоспроможний на ринку праці, здатний творчо виконувати професійні обов'язки.

Найголовнішою характеристикою творчої особистості є її активне творче самовиявлення. Тому творчий характер журналістської діяльності ставить акцент на створенні у системі професійної підготовки